

**UCHWAŁA NR LXI/415/2024
RADY GMINY W KOLE**

z dnia 24 stycznia 2024 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030**

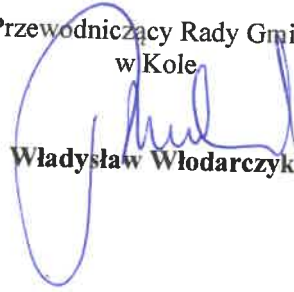
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.), art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021r. poz. 1249 ze zm.) i art. 17 ust 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 -2030 w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Koło.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
w Kole

Władysław Włodarczyk

Załącznik do uchwały Nr LXI/415/2024

Rady Gminy w Kole

z dnia 24 stycznia 2024 r.

**Gminny Program
Przeciwdziałania Przemocy Domowej
i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej
na lata 2024 – 2030**

Kole 2024

Wprowadzenie

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021r. poz. 1249 ze zm.) stanowi, że do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej w tym opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.

Podstawa prawna

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021r. poz. 1249 ze zm.),
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.),
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r, poz.2151),
- ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Postępowania Karnego (Dz. U. z 2022r. poz.1375 ze zm.),
- ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r., poz.1359 ze zm.),
- uchwałę nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (MP z 2023 r., poz. 1232).

Charakterystyka zjawiska przemocy domowej

Przemoc jest to intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody. Definicja zawarta w art.2 ust.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej stanowi, że przez przemoc domową należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Wyróżniamy następujące rodzaje przemocy:

Fizyczna - naruszanie nietykalności fizycznej. Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie,, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz, przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.;

Psychiczna - naruszenie godności osobistej. Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby np.: obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp.;

Seksualna - naruszenie intymności. Przemoc seksualna polega na zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu, np.: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp.;

Ekonomiczna - naruszenie własności. Przemoc ekonomiczna wiąże się z celowym niszczeniem czyjejś własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.

Zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich. Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np.: nie dawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokożenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.

Cechą charakterystyczną zjawiska przemocy tendencja do powtarzania się pewnych prawidłowości nazywanych cyklami przemocy. W cyklach przemocy obserwuje się następujące po sobie fazy:

· 1 faza narastającego napięcia - jest to początek cyklu, charakteryzuje się on wzrostem napięcia i natężeniem zachowań, w których sprawca okazuje zniecierpliwienie, rozdrażnienie, narastają sytuacje konfliktowe;

· 2 faza ostrej przemocy (wybuchu) - sprawca eskaluje przemoc, dochodzi do wybuchu gniewu, ostrego wyładowania agresji w stosunku do osoby krzywdzonej;

· 3 faza miodowego miesiąca - jest to faza, w której sprawca, po wybuchu agresji obiecuje poprawę, deklaruje zmianę zachowań, przeprosza osobę, która wierzy, że zmiana zachowania jest prawdą. Wraz z upływem czasu faza miodowego miesiąca ulega skróceniu lub zanika, a akty ostrej przemocy stają się coraz częstsze.

Według przywołanej ustawy przez osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć: a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków, b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków, c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków, d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków, e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków, f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków, g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania, h) małoletniego – wobec których jest stosowana przemoc domowa. Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej.

Osobą stosującą przemoc domową jest osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej. Świadkiem przemocy domowej jest osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Diagnoza

Gmina Koło położona jest na terenie województwa wielkopolskiego. Znajduje się w środkowej części powiatu kolskiego. Graniczy od północy z gminą Osiek Mały i gminą Babiak od wschodu z gminą Grzegorzew, od południa z gminami Kościelec i Dąbie nad Nerem, a od zachodu z gminą Kramsk. Poza tym z trzech stron przylega do miasta Koła. Zajmuje powierzchnię 103 km² (10.258 ha) co stanowi 10,18% powierzchni powiatu i 0,35% powierzchni województwa. Gmina ma charakter rolniczy ze znaczną przewagą gruntów ornych. W 2023 roku Gmina Koło zamieszkała była przez 8071 osób. Siedzibą władz gminy jest miasto Koło. Sieć osadniczą Gminy Koło tworzy 26 miejscowości położonych na obszarze 24 sołectw. W ramach instytucji samorządowych zajmujących się problematyką społeczną działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kole. Osoby dotknięte przemocą, sprawcy przemocy oraz ich rodziny objęte są pomocą GOPS w Kole.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej od 2011 roku działa Zespół Interdyscyplinarny Gminy Koło. Zespół Interdyscyplinarny to grupa profesjonalistów działająca w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej współpracujących ze sobą w sposób skoordynowany w celu skutecznego reagowania na informacje o przemocy domowej i pomoc osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kole, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, Oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych i kuratorzy sądowi. Wszystkich członków zespołów i grupy roboczej obowiązuje zasada poufności danych i informacji uzyskanych w trakcie pracy. Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Koło zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kole.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Koło należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) przekazywanie informacji o zmianie miejsca zamieszkania osoby, w stosunku do której są realizowane działania procedury Niebieskiej Karty do Zespołu Interdyscyplinarnego obecnego miejsca zamieszkania;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2022 r. poz. 2151, 2311, 2581 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535) tj. nierealizowania obowiązku uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych

W celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej, a także realizacji zadań ustawowych powołuje się grupę diagnostyczno-pomocową. Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

- 1) dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 2) realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność;
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;

- 6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń; tj. nierealizowania obowiązku uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych
- 7) monitorowanie sytuacji osób doświadczających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) zakończenie procedury „Niebieskie Karty”;
- 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
 - a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,
 - b) wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”;
- 10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Procedura „Niebieskie Karty”

Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta -A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Tabela 1. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”		
2021r.	2022r.	2023r.
14	24	21

Tabela 2. Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”

Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”		
2021r.	2022r.	2023r.
10	16	15

Tabela 3. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”

Liczba zakończonych procedur „Niebieskich Kart”		
2021r.	2022r.	2023r.
5	17	11

Adresaci Programu

Program adresowany jest do osób, które ze względu na przemoc domową wymagają wsparcia, sprawców przemocy domowej, świadków przemocy domowej, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy domowej i społeczności lokalnej.

Cele Programu

Cel główny

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Gminie Koło.

Cele strategiczne i ich realizacja

1. Rozwijanie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

Sposób realizacji:

Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny Gminy Koło zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności:

- diagnozowanie problemu przemocy domowej na terenie Gminy Koło;
 - podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
 - inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową;
 - rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
 - inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.
- Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej w szczególności poprzez:
- systematyczne szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy domowej oraz realizacji procedury „Niebieskie Karty”;
 - organizowanie spotkań w celu wymiany doświadczeń między pracownikami podmiotów wchodzących w skład gminnego systemu przeciwdziałania przemocy.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych na terenie gminy Koło akcji informacyjnych dot. przeciwdziałania przemocy domowej,
- liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”,
- liczba prowadzonych procedur „Niebieskich Kart”,
- liczba podjętych działań w stosunku do osób stosujących przemoc,
- liczba zorganizowanych szkoleń,
- liczba osób biorących udział w szkoleniach,
- liczba zorganizowanych spotkań i osób biorących w nich udział.

2. Przeciwdziałanie występowaniu przemocy domowej poprzez podniesienie poziomu wrażliwości społecznej na zjawisko przemocy domowej.

Sposób realizacji:

Działania informacyjne i edukacyjne na temat przemocy domowej mające na celu zmianę postaw mieszkańców gminy wobec zjawiska przemocy domowej:

- organizacja / udział w ogólnopolskich i lokalnych kampaniach społecznych;
- opracowywanie i dystrybucja ulotek, broszur, plakatów oraz innych materiałów edukacyjnych i informacyjnych na temat przeciwdziałania przemocy domowej;
- umieszczanie na stronie internetowej GOPS w Kole i Urzędu Gminy w Kole informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej, sprawców przemocy oraz świadków przemocy domowej;
- prowadzenie w siedzibie GOPS w Kole „Kącika Porad”, w którym można uzyskać ulotki informujące o procedurze „Niebieskich Kart”, Zespole Interdyscyplinarnym, prawach osób doświadczających przemocy i telefonach kontaktowych, pod którymi można znaleźć pomoc i wsparcie;

Wskaźniki:

- liczba lokalnych kampanii,
- liczba opracowanych materiałów edukacyjnych i informatycznych,
- liczba rozkolportowanych ulotek, broszur, plakatów oraz pozostałych materiałów edukacyjnych i informacyjnych,

- liczba publikacji internetowych,
- liczba zorganizowanych szkoleń,
- liczba osób biorących udział w szkoleniu.

3. Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom.

Sposób realizacji:

- Podejmowanie przez pracowników socjalnych działań w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
- Wnioskowanie do Sądu o wgląd w sytuację rodzinną małoletnich dzieci w przypadku niewydolności opiekuńczo-wychowawczej rodziców.

Wskaźniki:

- liczba dzieci, którym zapewniono ochronę w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą domową;
- liczba złożonych wniosków do Sądu o wgląd w sytuację rodzinną małoletnich dzieci.

4. Wsparcie i profesjonalna pomoc osobom dotkniętym przemocą domową oraz podejmowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Sposób realizacji:

- Kompleksowa pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy domowej poprzez: poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne i rodzinne oraz pracę socjalną i wsparcie materialne,
- Realizacja procedury „Niebieskie Karty”,
- Monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy domowej,
- Udzielanie informacji osobie doznającej przemocy domowej o możliwości uzyskania schronienia,
- Motywowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programie edukacyjno-korekcyjnym,
- Kierowanie osób stosujących przemoc nadużywających alkoholu bądź innych środków odurzających do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Występowanie do Prokuratury z zawiadomieniami o podejrzeniu stosowania przemocy domowej.

Wskaźniki:

- liczba udzielonych porad,
- liczba wszczętych i zakończonych procedur „Niebieskie Karty”,
- liczba dokumentów sporządzonych z monitoringu sytuacji w rodzinie,
- liczba udzielonych informacji dot. schronienia,
- liczba osób biorących udział w programie edukacyjno-korekcyjnym,
- liczba skierowanych osób do GKRPA,
- liczba wystosowanych zawiadomień do Prokuratury.

Realizatorzy Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030 realizowany będzie w szczególności przez:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kole
2. Zespół Interdyscyplinarny Gminy Koło
3. Komendę Powiatową Policji w Kole
4. Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kole
5. Placówki oświatowe z terenu gminy Koło

6. Organizacje pozarządowe

7. Zakład Opieki Zdrowotnej we Wrzącej Wielkiej

Budżet Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030 finansowany będzie ze środków budżetu Gminy Koło oraz innych pozyskanych środków.

Monitorowanie i ewaluacja

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kole corocznie w terminie do 31 marca składać będzie Radzie Gminy Koło sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030.

Zakończenie

Niniejszy Program jest programem wytyczającym kierunki działania i może podlegać uzupełnieniom i modyfikacjom wynikającym z bieżących potrzeb jak i zmian organizacyjnych i prawnych.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

Władysław Włodarczyk